

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญญา

นิทานเป็นผลผลิตทางปัญญาและจินตนาการของมนุษย์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรับใช้มนุษย์ ทางคำ "จิตใจ" มนุษย์ใช้ปัญญาและจินตนาการผูกเรื่องนิทานขึ้น บางครั้งก็เพื่ออธิบาย ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก เช่น ในสังคมกรีก มีเรื่องของนางแพนคอร่า เพื่อ อธิบายว่า ทำไมมนุษย์จึงต้องประสบความเจ็บป่วย ความทุกข์ หรือความผิดหวัง ในแง่นี้ นิทานจึงอาจทำให้จิตใจมนุษย์สงบลงได้ เพราะเรื่องราวในนิทานเป็นคำตอบสำหรับสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สงสัย แต่นอกจากมนุษย์จะสร้างนิทานเพื่อช่วยให้คนอื่นเข้าใจและยอมรับปรากฏการณ์ ต่าง ๆ แล้ว มนุษย์ยังสร้างนิทานเพื่อความบันเทิงใจโดยตรงอีกด้วย เรื่องราวของเจ้าชาย ที่มีความสามารถเกินมนุษย์ธรรมดา การเหาะเหินเดินอากาศ อภินิหารมหัศจรรย์ ต้นไม้ ออก ดอกเป็นเสื้อผ้าแพรพรรณ หรือการผจญภัยของวีรบุรุษอันน่าตื่นเต้น จะนำผู้ฟังเข้าไปสู่โลก อีกลูกหนึ่ง ซึ่งเป็นโลกของจินตนาการ ความเพ้อฝันที่ให้ความสนุกสนาน ให้ความเพลิดเพลิน เพราะ เป็นเรื่องที่ชวนตื่นเต้น ทั้งพฤติกรรมของตัวละครก็แตกต่างไปจากพฤติกรรมของบุคคล ทั่วไปในสังคมนั้น และตัวผู้ฟังเองก็กระทำเช่นตัวละครในนิทานไม่ได้ โลกของนิทานจึงเป็น อีกลูกหนึ่งที่ให้ความแปลกใหม่ ให้ความพอใจแก่ผู้ฟังโดยแท้จริง ทำให้ผู้ฟังลืมความยาก ลำบาก และออกมาพ้นความจำเจในชีวิตประจำวันได้ชั่วคราว เมื่อนิทานมีความสำคัญต่อจิตใจ มนุษย์ดังกล่าวนี้ จึงไม่แปลกเลยที่ทุกสังคมต่างก็มีการสร้างสรรค์นิทานของตนเอง เพื่อความ สุขใจของบุคคลในสังคม

เมื่อเราศึกษานิทานที่ปรากฏตามดินต่าง ๆ ของโลก จะพบว่านิทานที่มีกำเนิดใน ดินหนึ่ง แต่ไปปรากฏในอีกดินหนึ่งที่อยู่ห่างไกลกันได้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีการติดต่อระหว่างกัน

เช่น มีการไปมาหาสู่เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน นานวันเข้าก็สนิทสนมกันมากขึ้น การติดต่อกันก็มีได้ เป็นเพียงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เท่านั้น แต่จะคุยกันถึงชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันด้วย ด้วยเหตุนี้นิทานซึ่งเป็นเรื่องประจำใจของแต่ละฝ่ายก็ได้รับการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดสู่กันไป จากหมู่บ้านหนึ่งไปสู่มุ่บ้านหนึ่ง จากประเทศหนึ่งไปสู่ประเทศหนึ่ง นิทานที่มีกำเนิดจากที่หนึ่ง จึงสามารถไปปรากฏอยู่ตามแห่งต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

โดยปกติ นิทานสืบทอดกันโดยทางวาจา หรือที่เรียกว่ามุขปาฐะ (Oral transmission) เรื่องราวจึงไม่คงที่แน่นอนนัก เพราะไม่มีหลักฐานลายลักษณ์อักษรตรวจสอบ หากแต่เรื่องนั้น ๆ จะขึ้นอยู่กับความทรงจำของผู้เล่า ซึ่งสามารถเปลี่ยนไปได้เมื่อกาลเวลาล่วงเลยไป ผู้เล่าก็อาจหลงลืมเรื่อง แต่งเรื่องใหม่ขึ้นแทน หรือพลิกแพลงดัดแปลงเรื่องตามแต่ผู้เล่าจะพอใจให้เรื่องดำเนินไปเช่นไร ดังนั้นเมื่อเรื่องเล่าทั้งหลายขึ้นอยู่กับ "บุคคล" มิใช่ "ตัวหนังสือ" การถ่ายทอดนิทานจึงอาจไม่ตรงตามที่รับฟังมาที่เคียงนัก แต่อาจแปรเปลี่ยนไปตามอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการของผู้เล่าได้

นอกจากเรื่องราวในนิทานจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพราะตัวผู้เล่าแล้ว ยังเปลี่ยนไปเพราะสภาพสังคมของดินนั้น ๆ มีส่วนกำหนด มนุษย์มีความคิดเรื่อง "ตน ของตน" อยู่เสมอ ดังนั้นหากตัวละครในเรื่องมีพฤติกรรมที่ขัดกับประเพณีวัฒนธรรมในดินตน ชาวบ้านก็จะรับเรื่องนั้นไม่ได้ พฤติกรรมตัวละครในเรื่องจึงอาจถูกดัดแปลงให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ เรื่องจึงจะคงอยู่ในสังคมนั้นได้และบางครั้ง ความยึดมั่นในวัฒนธรรมของตนอาจมีผลต่อการสอแทรกความเชื่อ หรือเอาเรื่องนิทานในท้องถิ่นตนผสมเข้าไปกับเรื่องที่ได้รับมา ดังนั้นปัจจัยทางวัฒนธรรมจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้นิทานแต่ละส่วนต่างกันไป

ธรรมชาติของนิทานก็มีผลให้เรื่องราวเปลี่ยนไปได้ เช่น ในกรณีที่ตัวเอกมีพี่น้องหลายคน เมื่อเรื่องนั้นเดินทางไปยังท้องถิ่นต่าง ๆ บทบาทของพี่น้องตัวเอกอาจสูญหายไป

เพราะความซบเซาหรือกฎของนิทานชาวบ้าน เรื่องราวจะมุ่งอยู่ที่ตัวเอกเป็นหลัก¹ ตัวละครที่ไม่สำคัญ หรือมีบทบาทจะหายจากร่องไปโดยปริยาย หรือเรื่องไถ่ที่ตัวละคร 2 ตัว มีบุคลิกและบทบาทคล้ายกัน เมื่อถ่ายทอดเรื่องนั้น ๆ ออกไป ตัวละคร 2 ตัวนั้น อาจสลับบทบาทกันได้ เช่นเดียวกับอาจมีการสลับลำดับเหตุการณ์ในเรื่องได้ ดังนั้นองค์ประกอบของตัวนิทานเอง ก็มีผลให้เรื่องราวเปลี่ยนไปได้

การศึกษานิทาน มีหลายแบบ เช่น การศึกษาในแง่ประเภทของนิทาน การศึกษาในแง่บทบาทหน้าที่ของนิทานในสังคม หรือการศึกษานิทานเพื่อสะท้อนวัฒนธรรม แต่ด้วยลักษณะดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้เขียนสนใจที่จะศึกษานิทานในแง่ความเปลี่ยนแปลงของเรื่อง เมื่อแพร่กระจายออกไปตามแหล่งต่าง ๆ จึงได้ศึกษาและรวบรวมทฤษฎีของนักคติชนวิทยาว่าด้วยการแพร่กระจายของนิทาน เพื่อจะศึกษาให้เห็นจริง ๆ ว่าทำไมนิทานเรื่องหนึ่ง ๆ จึงมีหลายสำนวน ซึ่งมีรายละเอียดต่างกันออกไป บ้างก็โยกย้ายที่ทำให้เรื่องเปลี่ยนไป และถ้าเปลี่ยนจะเปลี่ยนไปในลักษณะใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปอธิบายความเปลี่ยนแปลงในนิทานเรื่องอื่น ๆ ที่มีหลายสำนวนต่อไป

เหตุผลที่นำรามเกียรติ์มาศึกษาในแง่นี้ก็เพราะเห็นว่า นิทานเรื่องพระรามเป็น เรื่องที่แพร่หลายมาก พระยาอนุমানราชชนกกล่าวไว้ว่า

รามายณะมีชื่อเสียงในอินเดีย ประเทศต่าง ๆ อันอยู่ติดอินเดียออกมาที่ได้รับอารยธรรมจากนั้น มีลัทธิศาสนาเป็นตน ย่อมมีรามายณะด้วยกันทุกประเทศ ซึ่งนับูรามายณะทางสำนวนที่มีอยู่ในนามรัฐอินเดีย ตลอดจนประเทศทางบูรพาทิศ ใด ความว่ามีจำนวนมากมายกย่องนัก ถ้าวรรณกั้นเขาเห็นจะมากกว่า "หนึ่งเล่มเกวียน"²

¹ ดู Axel Olrik, "Epic Laws of Folk Narrative," in The Study of Folklore, ed. Alan Dundes (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1965), p. 139.

² เสรีรักษ์โกเศศ (พระยาอนุমানราชชนก), อุปกรณรามเกียรติ์, (พระนคร : บรรณาการ, 2515), หน้า 3.

เพราะเรื่องพระรามนั้นเป็นเรื่องที่มีความหมายมากสำหรับคนอินเดีย พราหมณ์หรือพ่อค้าที่เดินทางไปต่าง ๆ ย่อมจำเรื่องพระรามได้อย่างฝังใจ เมื่อเข้าไปตั้งรกราก หรือพบผู้คนในถิ่นใด ก็คงจะเล่าเรื่องพระรามสู่กันฟัง ดังนั้น นอกจากเรื่องพระรามส่วนต่าง ๆ ในอินเดียแล้ว ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ พม่า ไทย ลาว เขมร ญวน มลายู ชาวฟิลิปปินส์ หรือเอเชียกลาง เอเชียตะวันออก คือ ทิเบต โชตาน¹ จีน ญี่ปุ่น ต่างก็มีนิทานเรื่องพระรามเล่าสู่กันฟังทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่เรื่องพระรามมีความแพร่หลายมากเช่นนี้ จึงเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีส่วนต่าง ๆ มากพอที่จะนำมาศึกษาในด้านความเปลี่ยนแปลงของนิทานได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้น รายละเอียดที่ต่างกันไปในส่วนต่าง ๆ นั้นน่าสนใจยิ่ง เช่น เรื่อง ทรมาน (รวมเกียรติลานนา) ลีลา คือ สุชาดาชายาของพระอินทร์ ลงมาเกิดเพื่อล้างแค้นที่ทศกัณฐ์เวียนมนต์แปลงกายกับพระอินทร์ แล้วปลอมเป็นพระอินทร์เข้าหานาง, เรื่อง พระรามชก (รวมเกียรติอีสาน) พาลีและสุกรีเป็นฝาแฝดกัน เป็นลูกพระอาทิตย์, เรื่อง ลัก-ลาม (รวมเกียรติอีสาน) โมกษะลัก กลายเป็นช้อยักษ์คนหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนของทศกัณฐ์, ส่วนทางลาว เมืองของพระราม ชื่อ ศรีสัตตคนหุต, ส่วนทางจีน ผู้ที่มาลักลีลาไปจากพระราม คือ นาคที่ชั่วร้ายตัวหนึ่ง หรือส่วนโชตาน บอกว่าจุก่อนของทศกัณฐ์อยู่ที่สันเท้า เมื่อพระรามแผลงศรไปที่สันเท้า ทศกัณฐ์จึงตาย²

เมื่อเป็นดังนี้ จึงเห็นว่าส่วนอันหลากหลายของเรื่องพระรามนั้น น่าศึกษาในแง่การแพร่กระจายของนิทานเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นแหล่งข้อมูลอันเพียงพอที่จะศึกษาให้เห็นได้ชัดว่า นิทานเรื่องหนึ่งสามารถจะแปรเปลี่ยนไปได้อย่างไรบ้าง เมื่อเดินทางไปในที่ต่าง ๆ และอีกประการหนึ่งเท่าที่มีผู้ศึกษารามเกียรติ์ ได้ศึกษาเพื่อค้นนิมิตทางที่มา

¹ ตั้งอยู่แถบอิหร่าน

² พ้องกับเรื่องของอาคิลิส ในมหากาพย์ฮิลเลียด

ของเรื่องบ้าง ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างรามายณะเวลาที่มี กับรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์
รัชกาลที่ 1 บ้าง หรือศึกษาเปรียบเทียบส่วนต่าง ๆ แต่เป็นทางค่านวรรณคดีบ้าง แต่
ยังไม่มีใครนำมาศึกษาในแง่ดังกล่าวนี้ จึงเห็นว่าน่าสนใจถ้าจะนำรามเกียรติ์มาศึกษาใน
ทางคติชนวิทยา ตามทฤษฎีว่าด้วยการแพร่กระจายของนิทาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บ่อเกิดรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เป็นงานค้นคว้าวิจัยเล่มแรกเกี่ยวกับรามเกียรติ์ ที่พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2456 หนังสือ
เล่มนี้เก็บความเรื่องราวของรามายณะฉบับสันสกฤตตั้งแต่ต้นจนจบ หากตอนใดมีแง่มุมที่
น่าสนใจพอจะนำมาเปรียบเทียบกับรามเกียรติ์ของไทยได้ ก็จะทรงเสนอแง่คิดไว้ นอกจากนี้
นั้นยังกล่าวถึงเนื้อเรื่องโดยย่อของรามายณะฉบับฮินดีของดูลส์ทาส์ และกล่าวถึงเรื่องย่อใน
คัมภีร์ปุราณะทั้ง 18 เล่ม ในตอนท้ายทรงสรุปความเห็นว่ารามเกียรติ์ของเรานั้นจะมีที่
มาจากรามายณะฉบับสันสกฤต วิทยุปุราณะ และ หนุมานนาฏ กะ

เรื่องราวในรามายณะฉบับสันสกฤต ตลอดจนข้อสันนิษฐานที่มาแห่งเรื่องรามเกียรติ์
ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นแรงผลักดันให้พระยาอนุมานราชชนและ
พระสารประเสริฐ สนใจที่จะค้นเรื่องบ่อเกิดรามเกียรติ์ให้กว้างขวางออกไป จึงได้เริ่ม
รวบรวมเรื่องที่เห็นเค้าเกี่ยวกับรามเกียรติ์แล้วตีพิมพ์ในหนังสือ ชุมนุมเรื่องพระราม หนังสือ
นี้รวบรวมเรื่องทศรถชาคก อัทฤตะรามายณะ หูกองคก มหิราพมปาลา (รามายณะ เบงกอล)
มยิลีราวัฒน์ กไต (รามายณะทมิฬ) และทิกะยัคศรีราม เรื่องศรีราม (รามายณะของทาง
มลายู)

ตอนปลายรัชกาลที่ 6 พระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) ได้ทำ สมญาภิธาน
รามเกียรติ์ อาจเรียกได้ว่าเป็นนามานุกรมของรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 1

ต่อมา พ.ศ. 2475 เมื่อพระยาอนูมานราชชนกได้นำคว่ำสี่หารามเกียรติ์ ของ
ประเทศต่าง ๆ จน "พอกับความประสงค์" แล้ว จึงได้พิมพ์ อุปกณ์รามเกียรติ์ ขึ้น หนังสือ
เล่มนี้เป็นที่รวมเรื่องราวรามายณะที่ปรากฏอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั้งรามายณะฉบับต่าง ๆ ใน
อินเดีย เช่น รามายณะของฮินดูศาสนา รามายณะเบงกาลี รามายณะทราวาท เป็นต้น และ
รามายณะในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น รามายณะในอินโดนีเซีย บาหลี เขมร พูวน
พม่า ลาว นับว่าเป็นงานรวบรวมที่มีความมากที่สุดชิ้นหนึ่ง ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของรามายณะ
ส่วนต่าง ๆ ไว้มากทีเดียว

พ.ศ. 2495 พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากรทรงพิมพ์ เรื่องพระราม
ขึ้น ในงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร ตอนต้น
ของหนังสือเล่มนี้ สันนิษฐานเรื่องราวของพระรามในสมัยการอพยพของอารยัน ต่อมากล่าว
ถึงเรื่องยอราമായณะวาลมิกิ กล้วยเหตุที่ทรงเห็นว่า "พระราชนิพนธ์บ่อเกิดรามเกียรติ์ชาติตลอด
ไปนานแล้ว"¹ จึงทรงสรุปเรื่องไว้ใน เรื่องพระราม อีกครั้งหนึ่ง ต่อจากนั้นพูดถึงรามเกียรติ์
ส่วนต่าง ๆ ในไทยแล้วจึงพูดถึงนิยายเรื่องพระรามในบ้านเมืองใกล้เคียง คือ เรื่องพระราม
ในชวา เขมร ลาว แล้วทรงให้ความเห็นว่า เรื่องพระรามในไทยโดยเฉพาะทางอีสาน
คงได้รับมาจาก ชาว มลายู แล้วมาเป็นแบบของ "พระรามชาตก" ของอีสาน²

เรื่องของรามายณะวาลมิกิ กับรามเกียรติ์ของไทยได้มีผู้ศึกษาโดยละเอียด เสนอ
เป็นวิทยานิพนธ์ชั้นมหาบัณฑิต เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรามายณะของวาลมิกิ และรามเกียรติ์
พระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ 1 โดยสมพร สิงห์โต ภาคแรกผู้เขียนได้อภิปรายเกี่ยวกับที่มา
ของเรื่องรามายณะ และสมัยที่แต่งรามายณะ แล้วกล่าวถึงรูปแบบคำประพันธ์ และเนื้อเรื่อง
ย่อของรามายณะวาลมิกิ ภาคที่ 2 กล่าวถึงรูปแบบคำประพันธ์และเรื่องย่อของรามเกียรติ์
พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 1 ภาคที่ 3 เปรียบเทียบลำดับเรื่อง เรื่องราวตอนที่แตกต่างกัน
ส่วนตอนใดที่มีในรามเกียรติ์แต่ไม่มีในรามายณะก็ได้สันนิษฐานที่มาไว้ด้วย นอกจากนั้นในภาคนี้

¹ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร, เรื่องพระราม, (พระนคร : ศิลปาคร, 2518), หน้า 96.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 150 - 151.

ยังเปรียบเทียบประวัติ บทบาทและบุคลิกตัวละคร ตลอดจนพูดถึงอิทธิพลของรามายณะและรามเกียรติ์ที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมไทย

นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยของมัทนี รัตนิน เรื่อง รามายณะเปรียบเทียบทางวรรณคดี อีกชิ้นหนึ่ง เน้นการเปรียบเทียบบุคลิกตัวละครในส่วนต่าง ๆ โดยอ้างถึงรามายณะวาลมีกี รามายณะของกัมพัน, ทูลสีทาส รามายณะกากวินของอินโคนีเซีย ทิกายัตศวีรรามของมลายู รามเกียรติ์ พระรามชาครก เปรียบเทียบบุคลิกของพระราม ทศกัณฐ์ พระลักษมณ์ กุมภกรรณ พิเภก หนุมาน สตรีพิภพและมณฑิโต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมทฤษฎีของนักศึกษานิเทศศาสตร์เกี่ยวกับการแพร่กระจายของนิทาน
2. เพื่อให้เห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ อณูภาค และบทบาทตัวละคร ในนิทาน เมื่อนิทานเรื่องนั้นได้รับการถ่ายทอดจากกาลเวลาและสภาพแวดล้อมหนึ่งไปสู่กาลเวลาและสภาพแวดล้อมอีกอย่างหนึ่ง
3. เพื่อให้เห็นอิทธิพลของวัฒนธรรมของกลุ่มชนผู้รับเรื่องที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง เหตุการณ์ อณูภาค และบทบาทตัวละคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดโครงร่างวิทยานิพนธ์
2. รวบรวมรามเกียรติ์ส่วนต่าง ๆ ในประเทศไทย
3. ศึกษาทฤษฎีของนักศึกษานิเทศศาสตร์เกี่ยวกับการแพร่กระจายของนิทาน
4. ศึกษารายละเอียดของเรื่องราวแต่ละตอนในรามเกียรติ์เพื่อให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไปตามทฤษฎีการแพร่กระจายของนิทาน
5. ศึกษาอณูภาคในรามเกียรติ์ท้องถิ่นที่แตกต่างไปจากรามเกียรติ์แบบฉบับ แล้วเปรียบเทียบกับอณูภาคที่ปรากฏในวรรณคดีท้องถิ่นเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้เห็นว่ามีการผสมอณูภาคในวรรณคดีท้องถิ่น เข้ามาปนในรามเกียรติ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ

6. ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีส่วนกำหนดวิธีการดำเนินเรื่องและพฤติกรรมตัวละคร
7. เรียบเรียงผลการวิจัยแล้วนำเสนอเป็นบท ๆ
8. สรุปผลการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาการแพร่กระจายของนิทานพระราม จะศึกษาละเอียดเฉพาะส่วนต่อไปนี้

พระลัก-พระลाम รามเกียรติ์อีสาน

พระรามชาดก รามเกียรติ์อีสาน

หรมาน รามเกียรติ์ลานนา

พรหมจักร รามเกียรติ์ลานนา

รามเกียรติ์ฉบับบ้านควนเกย อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. การศึกษาการแพร่กระจายของนิทานพระราม จะศึกษาในแง่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเรื่อง แต่จะไม่ศึกษาเชิงประวัติ เพื่อหาทิศทางที่มาของนิทานพระรามส่วนต่าง ๆ

3. ชื่อต่อไปนี้ใช้ในความหมายเฉพาะ

รามเกียรติ์, ส่วนนพระราชนิพนธ์ หมายถึง รามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ใน
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลก

ส่วนท้องถิ่น หมายถึง พระลัก-พระลाम, พระรามชาดก, หรมาน,
พรหมจักร

ส่วนอีสาน หมายถึง พระลัก-พระลाम และพระรามชาดก

ส่วนลานนา หมายถึง หรมาน และพรหมจักร

4. วิทยานิพนธ์นี้ ใช้คำว่า "การแพร่กระจายของนิทาน" เป็นคำกว้าง ๆ สำหรับ transmission, dissemination และ diffusion ด้วยเหตุที่ในภาษาไทยยังมีคำบัญญัติศัพท์ที่เหมาะสมสำหรับคำทั้งสามนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คาดว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับผู้ต้องการศึกษารวมถึงผู้ที่
ส่วนงานต่าง ๆ ของไทย
2. กวดยเหตุที่ยังไม่มีผู้ใครรวบรวมทฤษฎีว่าควยการแพร่กระจายของนิทานอย่างจริง
จัง จึงคาดว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ต้องการจะศึกษาการ
แพร่กระจายของนิทานเรื่องอื่น ๆ ต่อไป